

Fluorid i Tandvården

Gäller för: Folktandvården

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	2
1.1	Definition.....	2
2	Utredning.....	2
	Riskfritt vid rätt användning.....	2
	Ovanligt med förgiftning	2
3	Behandling.....	3
3.1	Prevention.....	5
4	Referenser.....	5

1 Inledning

1.1 Definition

Fluoriders verkningsmekanismer

- Fluoridens koncentration i plack och saliv är av positiv betydelse för att remineralisering ska ske.
- Fluorid inlagring i tandytan hämmar utlösningen av tandens mineral vid pH-sänkning och underlättar remineralisering.
- Fluorider i höga koncentrationer har en hämmande effekt på bakterier.
- Fluorider kan minska sensibiliteten på känsliga tandytor

Allmän Fluorkunskap

- Fluor (F) är ett vanligt grundämne.
- Fluor är mycket reaktivt och förekommer inte i fri form. (fluorider)
- Fluor har använts som ett begrepp i många produkter men innebär att man använder olika sorters Fluorider.
- Fluorider kan lösas i vatten. Allt vatten innehåller fluorider.
- Fluorider försvinner inte ur vattnet vid kokning
- Fluorider tillförs via dricksvattnet, livsmedel, luft och tandvårdsprodukter.
- 99 procent av kroppens fluor finns som olika fluorider i emalj och ben.

2 Utredning

Risikfritt vid rätt användning

Om man använder medel med fluorider enligt rekommendation eller som anges på förpackningen finns ingen risk för biverkningar eller förgiftning. De preparat som används inom tandvården eller säljs på apotek innehåller mycket lite fluorid i jämförelse med de mängder som krävs för att få förgiftningssymptom

Ovanligt med förgiftning

Precis som av många andra ämnen kan man få förgiftningssymptom och riskera hälsan om man får i sig för stora mängder fluorider. Men det är ovanligt med förgiftningsfall med fluorid, och därför är kunskaperna om vilka mängder som framkallar symtom begränsade.

Det har angetts att om ett barn får i sig 5–15 milligram fluorider per kilo kroppsvikt ger det förgiftningssymptom. Beräknat på en ettåring som väger tio kilo skulle det innebära 50–150 milligram fluorid, vilket motsvarar ungefär 1–3 tuber fluorid tandkräm eller 200–600 fluoridtabletter. Misstänker man fluoridförgiftning ska man ringa Giftinformationscentralen på telefonnummer 010-456 67 00, eller uppsöka läkare.

Länk till giftinformationscentralen

<https://giftinformation.se/>

Livsmedelsverkets anvisningar vid hög fluoridhalt

Livsmedelsverket ansvarar för ” Råd om enskild vattenförsörjning (se länk nedan), som ger anvisningar vid hög fluoridhalt.

I Rikshandboken Barnhälsovård ges bra formulerade råd som bygger på Livsmedelsverkets råd. (se länk nedan),

<https://www.rikshandboken-bhv.se/halsa-och-utveckling/tander/fluor/>

3 Behandling

Basprofylax ”till alla”

- Barn 0–2 år. Tandkräm med fluorid 1000 ppm, (tex. NaFluorid), ytterst lite (smear) vid tandborstning två gånger/dag.
- Barn 2–6 år. Tandkräm med fluorid 1000 ppm, (tex. NaFluorid), liten mängd, stor som barnets lillfingernagel vid tandborstning två gånger/dag.
- 7 år- vuxen. Tandkräm med fluorid 1500 ppm, (tex. NaFluorid), ca två cm lång sträng på tandborsten två gånger dagligen.

Tilläggsprofylax och behandling

Fluoridsköljning 0.05% (6–12 år) och 0,2 % (för vuxna och barn över 12 år) med 10 ml lösning i 1 minut.

- Ger koncentration i hela munhålan.
- Ger minsta toxikologiska belastningen.
- Ställer krav på samarbetsförmågan. Testa om det fungerar!
- Bra effekt även om man bara klarar att skölja 30 sek.
- Sköljning två gånger per dag vid hög kariesrisk och hög kariesaktivitet. (inte i samband med tandborstning)

Fluoridtabletter och fluoridtuggummi

- Fluoridtabletter: 0,25 mg, 0,50 mg, 0,75 mg
- Fluoridtuggummi: 0,25 mg
- Max dos för vuxna fluoridtabletter/fluoridtuggummi 1,5 g/dag.
Fluoridtabletter och fluoridtuggummi har sämre effekt än fluoridsköljning, fluoridtandkräm och högfluoridtandkräm och har samtidigt nackdelen att all fluorid sväljs ner. Produkterna kan dock rekommenderas annan mer effektiv

fluoridtilförsel inte fungerar och då patienten är muntorr. (OBS-inte i samband med tandborstning)

Dosering

Ålder	Rek. Fluoriddos per dag (mg)	Antal tabl/tuggummi à 0,25 mg
3–6 år	0,50	2
7–12 år	0,75	3
>12 år/vuxna	1,50	6

Högdos fluoridtandkräm

- Natriumfluorid Morningside tandkräm 5mg/g. (från 16 år)

Enligt fabrikanten kan tandkrämen användas från 16 års ålder. Denna rekommendation beror på att tandkrämen ej är testad på yngre personer. Det är möjligt att använda Duraphat tandkräm på ungdomar från 12 år om man är säker på att de förstått hur den skall användas. (Dvs kan spotta ut och inte svälja ned)

Fluoridgel

- Fluoridgel 0,2 % eller 0,42 % fluorid
- Används i individuella mjukplastskenor.
- Gelen sköljs bort efter behandling.

Fluorlack

- Duraphat Dentalsuspension 22,6 mg/ml
- Fluoridprotector S (0,1 % fluorid), smak och luktfri.
- Profluorid varnish (2,26 % fluorid), dokumentationen för den kariesförebyggande effekten är bristfällig. Kan användas som ett komplement vid kariesprevention och kariesbehandling.
Indikation: hypersensibla tänder.
- Bifluorid 12 (5,6 % fluorid).

Av dessa fluoridlacker är Duraphat Dentalsuspension 22,6 mg/ml som rekommenderas och har visat sig ha god kariesförebyggande effekt både i den primära och permanenta dentitionen.

För fluoridlack med 2,26 % fluorid gäller följande doseringar

- För primära bettet max 0,25 ml (=5,7 mg fluorid).
- För växelbettet max 0,40 ml (=9 mg fluorid).
- För permanenta bettet max 0,75 ml (=17 mg fluorid).

De angivna värdena överskrids inte om lacket appliceras i ett tunt skikt på riskområden i bettet. (ett kryddmått är 1 ml)

3.1 Prevention

Fluoridlackning för att förebygga karies:

- appliceringen upprepas minst var sjätte månad, men vid behov kan applicering ske oftare (var tredje månad). (Observera att detta inte kan stoppa karies utan att intagsfrekvensen av ”föda” måste ändras.)

Fluoridlackning för att minska känsligheten i mycket känsliga tänder:

- appliceringen upprepas 2–3 gånger inom några dagar. Dessutom är det bra att använda tandkräm som är avsedd för känsliga tänder

Att observera vid graviditet och amning

På grund av otillräcklig information så rekommenderas inte användning av högdosfluoridtandkräm och fluoridlackning under graviditet och amning.

4 Referenser

Tandvårdens Läkemedel 2022–2023

Livsmedelsverket ”Råd om enskild vattenförsörjning”

Rikshandboken Barnhälsovård

Giltig fr.o.m.: 2021-05-05
Giltig t.o.m.: 2024-02-01 00:00:00
Identifierare: 66561
Fluorid i Tandvården

Vid upptäckt av felaktig information eller länk, vänligen meddela faktaägare